

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusa la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a în lațurulu monarșiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In straiutate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Ori-ce inserate, se platecu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a și a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin asemnatiunile poștei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 89.

Sibiu, 7/19 Novembre 1879.

Anulu II.

Combinatiuni politice asupra visitei marelui duce în Vien'a.

Mari evenimente se prepara din nou în Europa; inse de ce natura voru fi acelea, la prea puçini moritori le este data se cunoșca. Dara din tôte simptomele mai noue câte facu pe popóra că se fia îngrijate de viitorulu ce se apropia, nici-un'a nu este asia de semnificativa că visit'a solemnă, pompósa și totuodata primirea cea mai cordială și caldúrósă a marelui duce Alexandru Cesareviciu cu soci'a, cu socrii și cumnatu în Vien'a. Daca imperatulu Alexandru II nepotu de sóra alu imperatulu Vilhelmu, trecea și pâna acilea în ochii lumei de amicu sinceru nu numai alu unchiului seu, ci și alu imperatulu Franciscu Josifu I, apoi despre fiulu și successorulu seu la tronu voiá se scia tóta lumea, că acesta pórtă ura cátra totu ce este germanu, și totuodata că face cauza comuna cu capii panslavismului. De câteva septemani imperates'a Rusșiei caletorise în Franci'a pentru cautarea sanetatiei și distractiune, precum se dicea; pe Mai. Sa inse o inșoçira și alti membrii ai familiei imperatesci, în frunte cu fiił sei Alexandru și Vladimíru, cu nuoru-sa și cu altii. Famili'a imperatulu Rusșiei se petréca mai multe septemani în Franci'a republicană și francesii cu presiedentele Grevy în frunte se o intempine cu amabilitate precum sciu numai densii! Ce bucuria și ce satisfactiune fericitórié pentru intrég'a pressa unguéscă fóra distinctiune de partide și color! Adaoge la acestea venirea principelui Bismark la Vien'a, rolele jocate cu acea ocaziune între elu și c. Andrásșy. Io triumpe! strígá opiniunea publică sedusa și legata de ochi, Austro-Ungari'a și Germani'a detera Rusșiei cu pitiorulu, și acésta remase izolată, adusa la umilit'a stare că se cauté federatiunea Franciei inca și prin femeı, pentru casulu candu va fi atacata de celelalte doué poteri.

Dintru odata inse ese faim'a, că Cesareviciu cu soci'a sa vine la orasiulu Gmunden (situatu fórté frumosu în Austri'a superióre), că se védia acolo pe cumnatu-seu, ducele de Cumberland, fiu alu repaosatulu rege alu Hannoveri.

Aci se așteptá și socrii, adeca regele și regin'a Danemarcei. Erá lucru celu mai firescu a întrebá, că daca „cumplítulu“ Cesareviciu vine în Austri'a, asia aprópe de Vien'a, veni-va óre și la monarchulu nostru. Ómenii stá se puna „remasuri“ pe dá si nu, éra press'a magiara și preste totu cea anti-rusșescă pretindea, adesea cu impertinentia demna de mójici și badarani, că se nu vina. Candu colo, joi în 1/13 Nov. pe la 4^{1/2} óre augustii óspeti sosindu la Vien'a, fusera priimiti cu modulu aratatu în Nr. preced., introdusi în apartamentele cele mai elegante și pompóse din Burg, dupa care urmara mese adeverate imperatesci, toaste și conversatiuni fratiesci.

Nu apa rece că ghiati'a, ci apa ce dá în clocotu se fiı turnatu preste publicistiı unguésci, și totu nu 'iar fi usturatu asia reu, precum ii ustura sarutarile și inbraçiosiarile date și luate în 13 Nov. la gara și în resiedenti'a imperatescă din Vien'a. Asia o patu inse totii ómenii fanatici, cari nu'si mesura nici-odata poteriile proprieri, nu voru se'si cunoșca neajunsulu loru și crediendu în orb'i'a loru că au a face în tóta lumea totu numai cu ruteni și cu slavaci, cu renegati de serbi și de romani, se arunca între róte, spre a tiné pre locu evenimentele din cursulu loru rapede și sfarmatoriulu, pâna ce voru apucá ei a fabricá cu ajutoriulu scóreloru satesci, cu subventiuni popesci și dascalesci, cu terorismulu de spioni, vreo 20 de milióne magiari, pe ai caroru fii apoi se'i duca la macelulu siguru contra Rusșiei pâna la Moscva, în acelasu timpu, candu de alta parte óstea bulgáro-serbéscă-montenegrina sarindu în ajutoriulu celoru de nationalitate homogena, ar produce în sinulu patriei nóstre comune celu mai selbaticu resboiu civile de exterminare.

Intru adevéru, press'a magiara pare că este farmecata; milióne de ar plati cineva publicistiloru ei, totu nu aru potea scrie mai nebunescu și mai cu șoçu de a invrasmasi pentru totudeauna pe tóta lumea contra natiunei magiare. Las' că pe compatriotiı loru, pe nationalitatiile din patri'a comuna le insulta în mii de moduri, ceru asupra loru neinctetatu luare de mesuri tirannice și anume aruncare de pedeci cumplite în calea culturei

loru nationale; las' că pe Rusșii'a o irrita în modulu celu mai brutale, — dara apoi nu incéta de a propagá ura și urgia inca și asupra germaniloru, pe a caroru natiune o batjocorescu totu cu terminii aplicati de ex. la natiunea romanéscă, éra limb'a și literatur'a germană o numescu pestilentia, gangrena, polipu, vipera inveninata, care omóra limb'a magiara. Asia densii se facu de ura și urgia cu tôte popórale, de care Ungari'a este nu numai locuită, ci și incongiurată din tôte partile.

În cātu pentru noi romaniı din acésta monarchia, este conditiune de viétia, că între tôte inpregiurările se nu ne perdemu nici pe unu minutu credinti'a și cumpatulu, ori-cātu sufletele nóstre sunt puse la probe grele; éra deca viitorulu este închisu de inaintea nóstră, că și de inaintea altora, se invetiã din trecutu, din istori'a suferintiiloru nóstre; éra la vederea evenimentulu de facia se nu uitamu între altele: 1) că cele trei monarchii mari, respectiveri suveranii loru, n'au și nu potu avé în vedere numai interesele unuı poporu, ale unei rasse sau natiuni spre a o declara de privilegiată între tôte, ci ei se simtu obligati a îngriji de tôte; 2) că pâna acuma nu se afla în tóta istori'a nici-unu exemplu de hostilitate, de resboiu dintre Rusșii'a și Austri'a, se afla inse exemple de strinsa confederatiune între aceste doué poteri mari; 3) că din contra, între Austri'a și Prussi'a domina rivalitatea cea mai apriga de 140 de ani, adeca dela Mari'a Teresi'a, éra de atunci încóce aceste doué poteri au batutu între sine lupte fórté sangeróse, uneori chiaru și de exterminare, pâna în a. 1866; 4) că partid'a pangermanista, care ar incorporá cu mare placere inca și provinciile austriace-germane și slavo-germane la imperiulu Germaniei, însufla la Vien'a grija multu mai mare decâtu panslavismulu, pentru-că sentimentele nationali, literatur'a, consciinti'a unitatiei nationale este fóra nici-o asemenare mai desvoltată și mai consolidată între popórale germane, decâtu între cele de origine slava, nici chiaru diferenti'a de confessiuni religióse nu mai desbina pe germani unii de altii, precum desbina pe slavii catholici poloni, cehi, croati, sloveni, ruteni de cei gr.-orien-

Foisió'ra „Observatoriuluı“.

Femeiele.

De: Iuliu Pederzani.

Traducere de: J. G. Baritiu.

IV. Consórtéa unei vietie.

(Urmare și fine.)

Nemíc'a în lume, nici onóra, glori'a și bogati'a nu voru fi în stare a înplé golatatea sufletuluı seu, din care au sburatu amorulu și credinti'a în amoru.

Barbatulu trebue se se scóbóre în viétia șgomótósa. Elu trebue se amble pe caile aventuriloru și ale nefericirii. A se luptá în pustiulu esistentiei și a creá pâna ce obosescu. Tóta pulbera lupteloru de di se asiédia pe sufletulu seu.

Inse fiacare sóra în care se întórcé la caminulu seu, i oferescu o noua fortia vitală, o noua fortia creatóre. Elu o sórbé de pe calicele budiiloru sociéi sale, care ilu saluta reintorsu.

Femei'a, póte se isi conserve ceriulu ei puru, și virginitatea interna a sufletuluı seu.

Profund'a ânima, inteligentele și poeticulu ei sufletu este asilulu, repaosulu și salvarea barbatuluı obositu. În femeı'a sa elu afla uitare, uitare adencă a tuturoru tormenteloru unei dile lungi.

Cu cātu viétia sa va fi mai bogată de grigi, cu cātu lupt'a pentru esistentia ilu apăsa mai multu, cu atātu mai fidela i va fi soci'a sa. Dens'a va crede în elu, candu totii ilu voru parasi. Ea va merge cu elu, ori unde ilu voru conduce căile sale.

Susu la înaltimea onórei, a bogatiei, josu în profunditatea desonórei și a ticalosiei.

Ea suferă cu elu, traiesce și móre cu elu. Ea nu are numai lacrimé ale ochiuluı, ci și lacrimé ale ânimei. Fiindu că adevérat'a frumsetie care unescu doué ânime ce se iubescu, consiste în necesitatea de a ve protege și a se aperá în contr'a lumei.

Vai de femeı'a, care nu isi afla tóta fericirea sa de a drépt'a barbatuluı pre care și l'a alesu. Consórté a vietieı sale, care póte și voiesce se i oferéscă numai vaporós'a frumsetie a corpuluı, care i turbura liniscea

sufletuluı prin capritiuri și egoismu și care probédia adevéruulu acelaı satiricu ingeniosu care dice: „Multe femeı abuséza de permissiunea a fi nervóse.“

Obositu barbatulu se reintórcé acasa și caută pe femeı'a sa. Ea nu este acasa.

Ea este regin'a adorată a salóneloru și si-a uitatu de elu. Ea voiesce se se distraga, se placa și se briledie.

Sermana femeia! Fia, că viétia ta se semene unei serbatorii eterne și se te inbeti din pocalulu încoronatu cu flori alu vietieı lumesci și de salonu, eternu ideı'a datorientiloru violatate și a efemeritatiı frumsetieloru tale se va prezentá inaintea sufletuluı teu. Amenintatória și fatală că acea mana misteriósa, ce cu litere de focu au turburatu serbarea lui Baltasar.

Sermane femeie! Flórea și tinereti'a vóstră este scurtă. Asemenea rosei care se frange și se desfóia în stralucirea aceluıasi sóre, care de demânéti'a o viedu use înflorita, astfelulu se vestediesce frumsetia vóstră. Curéndu sunteti cadiate de pe tronulu, pe care de abea v'ati suitu.

Intr'o di cristalulu oglindei vóstre ve aréta prim'a crétia, primulu peru caruntu. Descoperire infricosiata! Desamagire crudă!

Lumea are unu tactu siguru și finu. Ea de abea iubescu preste lun'a lui Maiu. Numai primavér'a vietieı unei femeı póte castigá admiratiune și simpatii.

Pentru alte timpuri ale anului lumea are omagiuri pline de ipocrisia, unu zimbetu amar și o ignorare superatóre.

Lumea nu se lasa a fi amagita. Femei'a inbetranita póte se pricepa imobilulu, a resturná calendarulu, a palmui în facia matemati'a. Tôte cosmeticurile din lume nu voru fi inse în stare a împiedicá stricatiunea nereparabila a aniloru. Si lumea va batjocuri și va dice: Priviti la acea muieré bine înbalsamata.

Sunt époke în viétia unei femeı, în care colórea micșunelei i siéde mai bine decâtu aceea a rosiiuluı deschisu. Vai! déca femeı'a uita de acést'a. Societatea ei este evitata, de frica a nu fi constrénsă în totu momentulu a minti. În ascunsu isi sioptescu cuvintele în urechié: „Cea mai periculósa ridiculósitate în care póte cadé o femeia odinórá amabila, este recunóscerea prea tardia, că ea nu mai este amabila.“

Dupa aceea vinu dilele în care ea nu mai cercetéza acele serbari, acaroru regina fusese. Unde proscrisă de lume, acarei idolu fusese odinórá, amagita de barbati cari potu iubi numai o di, se reintórcé érási la marea și nobil'a ânima a consociuluı seu.

Vai de ea, déca nu si-a castigatu frumseti'a spirituală și seninatatea unui sufletu nobilu. Ea este perdută. Sórtéa ei va fi penitenti'a, cea mai amară și durerósa tortura a betranetiei. Asemenea unui corbu cu aripele torturatóre va incongiurá penitenti'a sufletuluı ei, fiorile unei vietie tradate și desonorate. Fiindu că nu esista o unitate adevérată în casatoriă, si acést'a ar trebui scrisa pe caminulu fiacaruı salonu, déca comunitatea inteligentiei nu inlocuesce pe aceea a ânimeloru.

Déca femeı'a nu este cu spiritulu ei aprópe de barbatu, déca nu se înaltia la elu, și déca nu i urméza.

Déca nu póte séu nu voiesce acésta, apoi îndată dupa ce frumsetiele ei s'au vinscu, despartirea spirituală este o faptă înplinită. Casatori'a se schimba într'unu pustiulu gol și desiertu, într'o temnită în care doui sclavi se târescu unulu pre altulu de acelasu lantiu pâna la mórté.

Fericit'a femeı'a, că consórtéa unei vietie, cu stima privesce la barbatulu sufletuluı ei.

Ea nu caută la prafulu ce'lu acoperé, candu se întórcé acasa. Ea saluta pe martirulu labórei. Ea privesce la palid'a lui frunte, pe care stralucescu margelele sudórei.

Elu este lumea ei; ea traiesce în elu și prin elu. Ori unde se duce, frumosii și langediendii ei ochi ilu urmédia.

Prim'a desteptare a spirituluı ei este o rugatiune cátra elu: „Sufletulu sufletuluı meu!“ Imnulu amoruluı murmura în ea asemenea unei mari nemarginite și fara tiermuri.

Ea este reintineritóre'a lui, geniulu lui și transfiguratiunea lui pentru diu'a de astadi și pentru totudeaun'a. Ultimulu cuventu linu pre care ilu pronuntia în somnu, este o rugatiune cátra D-dieu:

„Dumnedieule, tie iti incredu ânima mea. Tie si dulcelui consórté alu vietieı mele!“

Transilvania.

Sibiu, 6/18 Nov. Până alaltaeri amblarea timpului în această regiune a fost în cursul acestei luni de toamnă, favorabile destul pentru economi și saracime, căci mai toate soiurile de vite au potut pasce dincolo la câmp, și așa s'a crutiatu din nutreție. Tergurile de săptămână (măști și veneri) fuseră până acuma din cele mai cercetate. Transportul de cereale către Ungaria pe calea ferată continuă a se face în cantități enorme. S'au vândut în zilele acestea și carausi din districtul Făgărașului cu care mari, încărcate cu saci de bucate mergându dreptu la gară. Cu toate acestea prețurile rămân totu camu cele de înainte. De dimineață încă nîse binisoru și mercuriul în termometrul Reaumur cade până demânța la 5—6° de îngheațu.

Dela Albă-Iuli'a diarele magiare aduc scirea, că congresul bisericii romano-catholice compus din clerici și mireni, fu deschis de către venerabilele episcopi octogenari esc. sa Michailu Fogarasy în 10 Nov. cu solemnitate mare, spre a continua cu regularea afacerilor de competență a aceluiași. Vreo 80 de membrii au venit la acea adunare. De presedinte seculariu fu alesu érași în unanimitate esc. sa baronulu Ludovicu Josica, septuagenariulu barbatu de rangul înaltu. Comisiunile alose în congresulu din 1877 întregite, avură a'și face raporturile lor. Catholicii cumpărasera antierti unu dominiu mare, Almasiulu, cu a cărui investire are a se ocupa și congresulu, carele totuodată lucră și pentru înmulțirea fondurilor diocesane, că se nu mai fă necesitate a cereși tota sutisoria dela statu și prin aceea se cada în dependință și mai mare dela ministrii și dela partidele parlamentare.

Unitarianii (socinianii) încă avură dilele trecute o adunare interesantă la Cristurulu secuiescu, unde au serbatu aniversaria de 300 de ani a martirului lor Franciscu David, pe care calvinii l'au aruncatu în prinosă dela Deva, unde a și moritu în fiera, din cauza că elu că popa a negatu divinitatea Fiului și a Spiritului sântu, cum și existința peccatului stramosiescu și a respinsu toate sacramentele.

Congresul bisericii ortodoxe serbesce dela Carlovitii.

Acelu congresu s'a deschis înainte cu 1 luna și avu atâta lucru, în cătu abia s'a închis în 9 Nov., fóra că se fă terminatu. Comissariulu regescu, fóra a cărui asistență la serbi nu se pôte tine nîce unu congresu bisericesc compus din clerici și mireni, citindu decretulu ministeriale de închidere, asigură pe serbi că gubernulu este îndestulatu cu portarea congresului și că în primavéra se va deschide érași spre a termina lucrările restante, éra acetele încliaiete se voru submitte Maiest. Sale spre preainalta confirmare. Diarele magiare acum că totudeauna, scornira multe faime despre acelu congresu, de care nu aru voi se audia nîciodată; noi înse vomu avea patientia se asteptam publicarea de acte autentice. Deocamdata fă de ajunsu a observa numai atâta, că și serbi au nespuse de multu a corege, a reforma, încă a și curati din radecina, în biserică, în scóla și mai alesu în viața clericilor.

Pâne pentru milioane.

Prețurile cerealiilor în Europă și Americă se ficsedia pe la burse, că și valoarea obligatiunilor de stat, a acțiunilor industriale și a monetei de metalu. Acelea prețuri depind mai virtosu dela rezultatul recoltelor, înse și dela specule maiestrite. După ploile cele multe de care au suferitu Franci'a, Angli'a și o parte mare a Germaniei, recoltele au esitu mai preste totu sarace. Gubernulu Franciei fă după datele adunate din țera intréga, că trebuie se se cumpere mai virtosu grâu, în preț de preste 600 milioane franci, pentru că locuitorii se aiba pâne de ajunsu până la secerisiulu viitoriu, se nu le lipsiască nîce sementia. Totu așa este și în Angli'a, unde se aduc grâne de multe milioane libere sterline. În țerile germane se tragea în alti ani grâu din Ungaria și mai multu din Rusi'a meridionale dela marea négra, pe unde înse estimpu a fostu seceta extraordinaria, în cătu agricultorii din mai multe districte abia au scosu cătu au semenatu. Elveti'a și o parte a Italiei încă se vedu necesitate se înpórte cerealii în cantități considerabili. Vorbindu preste totu, Europă meridionale și apusena are se înpórte cerealii celu mai puțin de 500 de milioane florini.

Cum stămu în țerile monarchiei austriace și în Romani'a, se camu scie. La B.-Pest'a și Vien'a prețulu grăului frumosu computatu pe 100 de kilograme (cantariu metricu) variédia între 14 și 15 florini v. a.

Din acestea date și împregiurari urmédia, că locuitorii Transilvaniei cari avură unu anu bunicelu, trebuie se fă cu ochii deschiși; cei cari au de vîndiare seși traga sam'a fórté bine, cătu și cu ce prețu le dá mânia se vendia și ce au se fă cu prețurile, că nu cumva în anulu urmatoriu se ajungă ei însii în strîmtoare neasteptata. Pe creditu se nu prea dea; căci speculanti cu bucate o patu adesea fórté reu. Lips'a este mare în Europă; de alta parte înse este cunoscutu din cele mai bune informatiuni, că în staturile unite ale Americi s'au facutu grâne în cantități așa de mari, în cătu americanii se afla în stare de a coperi tota lips'a țerilor europene și totuși se le remana și lor unu prisos mare pe anulu viitoriu întregu; căci una singura provincie americana a produsu atâta grâu, cătu se afla astadi în totu coprinsulu Ungariei. Mii de corabii americane vinu neincetatu și descărca cerealii în porturile Franciei și ale Angliei, de unde apoi se transportă în toate partile. Acea concurență minunată, ne mai audita până acuma, moderédia prețurile, în cătu de și se simte lipsa, de fómete înse nu e temere; éra pe venituri concurenții americane va fi și mai mare, în cătu ea va exercită influință decisivă și asupra valoări pământului în țerile noastre.

Înainte cu 1 luna piatiele Transilvaniei începindu dela Sibiu până la Bistrița spre Bucovina, erau fórté alarmate și prețurile începuseră a se urcă în proporțiuni exorbitante. Speculanti cari veni dela Pest'a și Vien'a cutrieră toate piatiele rurale mai mari, până candu au vîndut că nu le mai convine se cumpere așa scumpu, și așa după se retraseră ei, prețurile érași s'au moderatu, și se crede că de aci încolo pe lunile de érna nu voru mai fi supuse la fluctuatiuni așa de mari că până acuma. În districtele transilvane în care se cultiva viti'a de via, culesulu s'a terminatu preste totu, adesea și la delurile unde vinicultorii lasă strugurii înadinsu că se fă batuti de bruma. Opiniunea este generală, că de și nu a esitu mustu prea multu, este precum s'a mai disu, prea bunu, și așa cultivatorii în locu de a 'și usioră greutatele totu numai cu vîndiare de cerealii, vendu mai bine mustulu înainte de a ferbe. Pe langă cumpetu de economi întiepleți, locuitorii acestei țeri potu esi bine până la altu secerisiu.

Correspondențe particulare ale „Observatoriului.”

— Sibiu 26 Octobru st. v.

Domnule Redactoru! Dintr'o epistola privată ve punu la dispozițiune următoarele pasagii:

„Voi dara „nu mai credeți că în „Ducatul Bucovinei mai există Romani și în specie Romani ortodoxi orientali”? Vedem și noi și recunoscem cu profunză dorere, că „nici dintr'unu unghiu locuitu de Romani nu esu mai puțin semne de viață, decătu din „sermanu Bucovini'a”; și cu ochi plini de lacrimi și anim'a sangerandă prevedem și noi, „că fi noștri nuși voru mai aduce aminte, că osemintele Marelui Stefanu diacu la Putna, și că în Cernauc'a abea s'a recitu corpulu lui Doxache”) alu Deac Franciscului nostru.”

De „am subț Lethe dela mamele noastre.” — nu sciu, pentru că eram fórté micu pe tempulu acela; dara atâta vediu și simtă, că astadi și fara de Lethe ne aflăm întru multe a le noastre că cei din — Tartarus. Pe di ce merge perdem că o bucată de teren de sub picioarele noastre, și că mană ne innéca und'a ce sapa de unu seculu brada de brada din țermii existinței noastre. . . .

Nu ve mirati multu de acestă, fratiloru Transilvanieni! căci „de și suferința noastră țiene numai de unu seculu, ér' astadi ne bucuram de autonomi'a politica a patriei noastre”, nu uitati că din această 100 de ani noi 73 de ani ne-am luptatu totu acea luptă amara ce o portati voi acum sub Tisza-Bach alu vostru de 13 ani. Nu uitati că „deca patri'a vóstra (Transilvani'a) e astadi unu comitat, care înse face cătu a 4-a parte din Ungaria”, — apoi „ducatul” nostru de astadi a fostu 73 de ani unu districtu (Kreis) alu Galitiei, statătoare din mai alte 18 districte. Decă „populatiunea Ungariei vi este voue eterogena în origine și inimică în politica”, apoi Galitiani pentru noi nice cu o iotă n'au fostu mama mai dulce, mai nevitrigă. A fostu destulu de la noi că n'am peritu în șapte decenii; urmăți-ne în exemplulu acesta; mai multu nici de la voi nu se pôte pretinde. . . .

Decă ve încercati voi Transilvanieni a esplică debilitatea vóstra din trecutulu vostru vitrigu, apoi trecutulu nostru nu ve îndreptătesce a ne condamnă astadi pre noi. . . .

Decă în program'a prezentului vostru nu incăpe alta, decătu bandagiarea ranelor ce le capatati minutu de minutu, apoi a le noastre mai sangeră încă; „alinarea

*) Eudoxiu Hurmuzachi.

și mângaierea” despre cătu dispunem noi, abia ne ajunge. . . .

Nu ne incredem prea multu în „fi boierilor”; nu credem că prin diplome, patente și decrete s'a facutu totu ce se cere pentru fericirea unui popor; concedem că ele sunt — „Nur Papierchen, leicht bewegt, die ein leiser Wind von dannen trägt”, pentru că decă „a suflatu ventulu diplom'a dela 4 Decembre 1691 (Leopold I), care ve garantase în modu solemn autonomi'a patriei vóstre”, — apoi nice decretulu datu cu 100 de ani mai tardu (29 Septembre 1790, Leopold II), care ne garantase autonomi'a patriei noastre, nu avu alta sörte. . . .

Nu credeti nici aceea, că situatiunea noastră cu autonomi'a politica ce avem, ar fi mai favorabilă decătu a vóstra fără de autonomia. Tartarus acolo, Tartarus aici; decă positiunea vóstra e aceea a lui Ixion, decă sunteți fauriti de róta că se ve invertiti pe totu acela punctu și se nu ve poteti scapă de undele nimicitóre, — apoi noi ne aflăm în situatiunea lui Prometheus, fauriti de vii cu mână și picioare de stanca, ródé vulturele la ficatulu nostru. . . .

Și în situatiunea eclesiastică în partimu sörtea vóstra, Tartarus și aici în ambe partile! și decă voi în autonomi'a vóstra înnotati că Tântalu în apă și ve uscăti de sete, apoi noi totu că elu lesinam de fóme, de și fruptele cele mai minunate — sudórea stramosilor noștri — ni ajungu până la gura.

Și totuși e acesta unulu terenu unde avem de a căută „mângaiere și alinare.” Biserica v'a scutitu și mângaietu pe voi de atâtea seculi, în ea se aflăm cu totii asilulu nostru! Eata o îndigitare divină spre această:

Frații noștri de dincolo de Carpați se află mai dilele acestea în unulu din cele mai critice momente ale existinței lor. Dar' că vocea unui angeru din ceru resunara deodată cuvintele supremului lor pastoriu sufletesc: Nu te teme turma mică! reculegete, fii întiepleți; „unde voru fi totu, fiți siguri că me veti afla și pe mine. Nici-odată pastorulu nu va parasi turm'a s'a, pe cătu tempu ea va merge pe calea adevăratelor interese a le țerei.”

O ferice, de trei ori ferice turm'a sițiér'a, ce are atari archipastori!

Nici aceea imputare că „noi îngropăm dinpreună cu corpulu și spiritulu că la Putna și la Cernauc'a”, nu ne privesce numai pe noi. Unde e la voi abnegarea de sine a unui Avramu Jancu; unde neobosința unui Andrei Siagon'a —? Acolo unde e și „umbr'a lui Doxache”; le ati îngropatu și voi acestea la Resnariu și la Vidra!

În fine în contra epidemiilor spirituale nu ajuta nimicu „barier'a de vama și carantina”; și decă la Epigonii voștri a petrunsu pe de-o parte indolenti'a, pe de alt'a materialismulu și egoismulu până la meduva, oh apoi de la noi nu asteptati altu solatiu decătu: „socios habere malorum”!

— Oradea-Mare 29 Octobru 1879.

(Respunsu la articolulu intitulatu „Din dieces'a Oradei” publicatu în fóia „Observatoriulu” din 10/22 Octobru 1879 Nr. 81). Existu voci, cari de și nu sunt în stare a susține prob'a adevărului și a dreptatei, și astu modu nici în ceru nu se prea audu, — cari înse considerandu fragilitatea omenească și aplicarea provenită din această, a crede toate ce scriu mai vertosu despre barbatii înalțati la atare demnitate mai mare, — seducu totuși opiniunea și judecat'a publicului cetitoriu, cu deosebire atunci, candu acei barbati parte din caus'a positiunii lor înalte, parte din alte împregiurari subversátorie, séu nu potu, séu nu voiescu a se dimita pna într'acolo, că se reflecte la acele voci. Una asemenea voce s'a raducatu de vreo doi ani încóce prin columnele fóiei „Observat.”**), în calitatea sa presumtivă de sentinela binelui diecesei gr. cath. Oradane, aruncandu cu tina și judecandu fara crutiare chiaru si pe cei repausati, precum se vede, voindu ast-modu a-i disputá lui Ddieu dreptulu seu eschisivu de a judecă sufletele mortiloru și a premiá și pedepsi după meritu ori demeritu.***) — Am totu asteptatu și speratu, că acea voce în fine totuși va înceta, și îndestulitu cu succesulu literariu ajunsu prin publicarea unor'a din articolii sei mențiunati, își va asediá și péna în întunereculu anonimitatei ce-i încungiura numele. Înse me am insielatu! căci acelu anonim, séu pôte acei anonimi, nu s'au îndestulitu cu atâta, ci credindu-se securu sub masc'a sa, a continuatu și mai departe a aruncá în lume calumniile sale malițiose asupra unui barbatu mortu, în contra esperientiei și convingerei sale, descriendu-lu înaintea publicului romanu că pre unu omu blastematu, fara conscientia și omnia, lacomu, dilapidatoriu, ba chiaru că pre unu lotru și defraudatoriu, — prin această precum se vede, voindu a constringe pre cei inițiatu în împregiurari subversante, că se'lu conđuca pre respectivulu anonim la ajungerea scopului ce se pare că si-l'a pusu, a fi dechiaratu în publicu de unu calunniatoriu. — E, bine, fă tie după vointi'a ta! — Mi-amu propusu a ti-tende

*) Vedi vorbirea Metropolitulu Primatu alu României, țienuta cu ocaziunea desbaterii asupra revisuirii în senatu.

**) De ar fi fostu numai în „Observatoriulu” și numai una! Not'a Red.

***) Sub această condițiune pusa aci de DV. cu-ventulu Istoria, adevéru istoricu, nu ar mai avea nici-unu întielesu, ci ar fi și ar remanea vorbe vane, discise în ventu; posteritati și s'ar denega dreptulu de a mai scrie istoria. Noi din partea noastră ținemu strinsu la maxim'a: De mortuis nihil nisi verum. Éra că se afle veritatea, istoriculu e datori u se asculte martori cătu se pôte mai multu. Not'a Red.

eu mana de ajutoriu intru ajungerea acestui scopu, parte pentru salvarea numelui repausatului episcopu Ioanu Olteanu, parte pentru a clarifica in fine publiculu cetitoriu despre starea adeverata a lucrului, cu deosebire inse pentru ca se reflecteaza pre dta dle anonim, ca dreptatea, adeverulu si omeni'a inca nu au peritu din piepturile romanilor, si prin urmare nu e destulu ca cine-va se fia mortu, pentru ca prin neadeveruri luate din ventu se se póta calumnia si denigra inaintea publiculu cetitoriu; numai pentru ca dta se aibi ce scrie prin diurnale. Spre acestu scopu fia-mi permis a reflecta numai la articolulu publicatu in Nr. 81 din 10/22 Octobre a. c. alu fóiiei „Observatoriulu“, de ore-ce in acestu articolu se repetiescu mai noue, pentru a pune coróna neadeverulu si a-lu estende pana la gradulu superlativu.

Inainte de tóte voiescu inse a permite, ca aceea ce singuru e demnu de recunoscentia — firesce in fe-liulu seu — este inpregiurarea, ca in articolii publicati de folosesc cu consecventa neclatita de astuti'a déma de adeverulu celoru scrise, remanendu pana in fine anonim, de si dupa conceptulu ce lu-am eu despre cavalerismu, chiaru in cestiuni cá aceste, in cari se trac-téza despre detragerea numelui bunu alu ore cuiva, s'ar fi cvenitu se te numesci, pentru ca on. publicu se aibe garantia mai solida pentru adeverulu celoru publicate — déca este numele asia, cá preste totu se póta servi de garantia — séu ca in casu contrariu se scia, cá esti unu calumniatoriu si ast modu se se póta feri; ai facutu bine dicu, a nu te numi, pentru-ca „in veritate nunquam stetit, quia mendax es et pater ejus.“ — Si acum dupa aceste premise, permita-mi on. publicu cetitoriu a reflecta si respunde la susu citatulu articolu, observandu ca de ora-ce nu voiescu a abusat de paci-entia on. publicu, dara de alta parte nici amu tempu superfluu, carele l'asi poté sacra pentru combaterea unoru calumnie neconscientiose, in cátu permite obiec-tulu, me voiu restinge singuru la unele date si negatiuni categorice si scurte, si anume!

Articulu susu citatu incepe cu acea, ca dupa mórtrea „nefericitulu Olteanu“ (ore nu se tiene de Ddieu a judeca ca ore „nefericitu“ séu „fericitu“ e acelu Olteanu), precum si cu inceputulu gubernarei II. Sale dlu Eppu actualu, ambele parti ale diecesei cerea ca se fia infor-mate despre starea desolata, in carea remasese acésta in veduvi'a sa, precum si acea, ca ar dori se scia ce s'au facutu cu fundurile, ce s'a alesu din administrati-nea dominiului, si ce va fi cu gymnasiulu de Beiusiu? Si in legatura cu aceste cestiuni dá spresiune ingrigriri aceloru „ambe parti“ facie de venituriulu fundatiuniloru si institutelor diecesane, intru justificarea acestoru ingrigriri producundu unele date „positive“ cu respectu la situatiunea financiele remasa dupa mórtrea eppulu Olteanu. Pentru ce se nisuesce ore anonimulu a escitá in cleru turburare si ingrigriri superflua pentru fundatiunile sale diecesane, candu dsa nu are date si infor-matiuni autentice, ci le-a luat numai din ventu? Scie dieces'a intréga, si respective ar' poté sci, ca fundati-unile diecesane sunt totu acele cari au fostu dupa mórtrea eppulu órecandú Szilágyi, si ca banii fundatiunali nu s'au „dilapidatu“ prin Olteanu. Din banii fundatiunali, afóra de 1800 fl., cari i-au luat Olteanu pentru solvirea unoru ornate bisericesci, dar' pentru mórtrea intrevenita nu a ajunsu se le solvéscá, — nu lipsesce nimicu. — In cátu pentru manipuliunea funduriloru, abia credu ca temerile „ambelor parti ale diecesei“ se nu fia luate din ventu si nascute numai in capulu domnulu anonim, de ore-ce déca nu me insielu in persón'a acelu domnu, dsa chiaru asia bine scie cá ori care altu preotu diecesanu, ca de si manipuliunea fundatiuniloru, rigorósa din tempurile mai vechi pana in presente, nu era fara exceptiune, si prin manipuliunea mai ratiuna-bile acele fundatiuni aru fi potutu cresce mai tare, — totusi nu subversésa causa a ne teme de venituriu, pentru-ca e lucru notoriu in diecesa, cumca II. Sa dlu Eppu diecesanu Michailu Pavelu, precum in Gherl'a, asia si la noi voiescu a intruduce unu esactoratu mistu pentru controlarea manipuliunei acelor fundatiuni, ba sunt stabilite chiaru si statutele, avendu se ur-mese inca numai denumirea membriloru, si prin urmare nu subversésa causa de a infricá si inplé clerulu diecesanu de grigia facie de venituriulu fundatiuniloru sale. Ce se tiene de gimnasiulu de Beiusiu, anonimulu va sci chiaru asia bine cá altii, ca subsistenti'a aceluia nu s'a periclitatu prin reutarea eppuloru, ci numai sin-guru prin subtragerea subsidiulu avutu din fondulu scolariu regnicolariu, inemplata dupa mórtrea eppulu Olteanu, pentru acea si observarea facuta in memora-tulu articolu despre „miisior'a“ adaosa in totu anulu „prin bietulu Olteanu“, se cualifica pre sene insasi si nu este lipsa de comentariu in dejudecarea intentiuniloru reutatiöse ale auctorulu acelu articolu. — Mai incolo nu e adeveratu cá Nedeczky ar' primi si acum solutiune lunaria de 100 fl. din proventele dominiulu episcopescu; nu e adeveratu cá II. Sa dlu Eppu diecesanu Michailu Pavelu ar fi luat asupra-si atari detorii publice ori private remase de episcopulu Olteanu, nu e adeveratu cá eppulu Olteanu ar fi lasatu dupa sene detorii private de 65000 fl., abstragendu dela acea, cá acésta, chiaru déca aru fi si mai multe, nu se tiene nici de anonim nici de publicu*); cu deosebire inse nu este adeveratu cá ar' fi remasu detoriu cu acea suma pe la „usurari“; nu e adeveratu cá eppulu Olteanu ar fi luat din mass'a relicuaria a eppulu Papp-Szilágyi sum'a de 88000 fl., de ore-ce acea massa e depusa, din acésta parte neatacata, la tribunalu, ci eppulu Olteanu a primitu de acolo numai 22000 fl., dar' nu inprumutu, ci cá remanentia din cei 65000 fl. inprumutati prin Szilágyi pentru regularea urbariale a dominiulu; nu e adeveratu nici acea, cá passivele lui Olteanu se urca

175000 séu si mai multu, de óra ce datorile private abia se urca la 20,000, éra cele „publice“ de 101,000 (nu 110.000) fl. sunt calculate asia, cá p. e. in acea suma sunt luati cá pasiva 22,000 fl. primiti din mass'a lui Szilágyi pentru regularea urbariale, carea suma s'a consumatu in acestu scopu, precum se póte vedé din cartile dominali; s'au susceptu inse prin comissiunea respectiva inventatória cá „passiva ad hoc“, pana la terminarea esaminarei cartiloru dominali; alte dieci de mii s'au susceptu cá passiva pentru deteriorarile dominali, fara a se considerá meliorarile si zidirile efeptuite, pentru cari s'au luat proprie inprumutu acei bani, precum si sum'a luata in acestu scopu din mass'a lui Szilágyi computati de pas-sive, si cari prin urmare la facerea calcululu „prescis-sionale“ se voru reduce, reducendu-se ast modu si passivele de 101000 conscrise, la o suma póte de abia 15000—20000 fl., cari e bine de insemnatu, nu sunt bani fundatiunali, ci se tienu de fundulu instructu alu Episcopiei, prin urmare nu sunt in nici-o legatura cu fundatiunile diecesane, si asia dara nu subversésa nici-o cauza de a irita spiritele clerulu cu astfelu de scor-nituri si a'lu implé pre acesta de grigia pentru venito-riulu fundatiuniloru diecesane.

Aceste am voitu a le observá in genere despre „datele positive“ ale respectivulu domnu anonim, adaogendu ca aceste intru atata sunt mai positive decátu ale domniei sale, in cátu le sciu si cunoscu de acolo, cá singuru eramu de facia la inventarea massei episcopulu Olteanu si cá in catu-va interesatu, sumu initiatu in inpregiurările subversatórie, pre candu dni'a sa mi-se pare cá si-a culesu datele depre strade. Altcum in casu déca respectivulu domnu va avé cura-giulu a se numi, si se declara gata a solvi spesele necesare, i potu servi cu copiele autentice luande de pre actele lasamentulu eppulu Olteanu, ce densulu abia credu cá e gata a face pentru documentarea ade-verulu assertiuniloru sale. Pentru superfluitate voiescu inca a observá, ca dupa eppulu Olteanu au remasu si active, cari póte voru acoperi pre deplinu passivele esistenti. Astu modu datele respectivulu anonim ade-verindu-se de false si assertiunile neadeverate, credu cá on. publicu salvandu numele repausatulu episcopu Ioanu Olteanu — despre a caruia ánima buna si nobile sciu nará atati seraci si lipsiti, pre cari i-a mangaiatu si ajutatu, — va sci reduce la valórea adeverata scrie-rile calumniöse ale unoru domni, cari fiendu prea nein-semnati pentru a'si cascigá renume a adeveratu pre cale onesta, arógandu-si competenti'a de a judeca asupra faptelor episcopulu si ale unoru barbati caroru nu sunt demni a li deslegá curelele incaltamentelor, — voiescu astu modu a deveni celu puçinu faimosi.

Sylviu Rezeiu m. p.

preotu diecesanu gr.-cath. de Oradea-mare.

Sciri diverse.

(Anuntiu de doliu.) Catinc'a Cepesiu cá socia, Nicolae cu soci'a sa Luis'a, Jón, Zinc'a cu sociulu seu Joane Romanu advocatu in Fagarasiu, Luis'a cu sociulu seu Georgiu Fagarasiu jude regiu de tribunalu in Satu-mare, An'a cu sociulu seu Alexandru Filipu advocatu in Abrudu, Alexandru, Augustinu si Aureli'a cá copii si gineri, precum si nepotii Ovidu si Elvir'a cu ánima franta de durere aducu la cunoscenti'a tuturor rudelor, amiciloru si cunoscutiloru, cumea prea iubitulu sociu resp. tata, socru si mosiu

Josifu Cepesiu

postu pretore in pensiune, decoratu cu crucea pentru serviciu militare, in etate de 69 ani dupa o víetia labo-riosa si plina de fapte bune, in urm'a unei bóle scurte si grele inpartasitu cu santele sacrameinte in 7 Novem. deminéti la 5 ore si-a datu sufletulu in man'a creato-relui. Fia-i tierin'a usióra si memori'a neuitata!

Ingropatiunea avú locu in 9 Novembre 1879 dupa amédi la 2 ore, in cimiteriulu bisericei greco-cath. din Fagarasiu.

(Necrologu.) Joane Popescu, protopopu gr-cat. in Mediasiu, dupa unu morbu indelungatu de plámani, si-a terminatu víeti'a plina de activitate in 3 Novembre 1879 in etate de 53 ani. Remasitiile-i pa-mentesci se inmormentara in 6 Novem. dupa amédi la 2 ore in cimiteriulu gr-cat. din Mediasiu. Despre ce cu ánima plina de dorere si intristare se aduce la cunos-cinti'a tuturor consangeniiloru si cunoscutiloru. Mediasiu in 5 Novembre 1879. Cá parinte: Elia Popescu, preotu gr.-cat., cá frati: Josefu Popescu, profesor, Gregoriu Popescu, preotu gr.-cath. Cecilia Popescu n. Muteanu cá cumnata.

(Statutele) cassinei romane din Salisce, in fine dupa o traganare de doi ani, s'au intaritu de catra ministeriulu de interne sub Nr. 45354.

(Cassin'a d-loru oficiari din Alb'a-Iuli'a) va arangea in decursulu sesonulu de érna, conformu programei de [mai la vale urmatórele petreceri si adeca:

Sambata in 8 Novembre Concertu; Sambeta in 15 Novembre Petrecere de domni (Herrenabend); Luni in 24 Novembre Petrecere de domni (Herren-abend); Sambata in 6 Decembre Representatiune teatrala de diletanti; Sambeta in 13 Decembre Concertu; Sambeta in 20 Decembre Representatiune teatrala de diletanti; Sambeta in 27 Dec. Petrecere de domni (Herrenabend) si Miercuri in 31 Dec. Concertu cu tombol'a.

(Scól'a agronomica) infiintata de statu la comun'a Mónasturu (Monastireni) langa Clusiu, isi serbá in 15 Nov. a. c. aniversari'a existentiei sale de 10 anii.

(Kelet).

(Speculanti cu cerealii). Ni se scrie dela Dev'a din 11 Nov. Câteva tieri europene de multu nu au fostu lipsite asia tare de bucate, cá tocma in anulu acesta; unele au suferitu de seceta mare, altele de ploii necurmte si de exundari. Din norocire Tran-silvani'a nóstra cea muntósa, totusi au produsu spre in-destulare. Amu ajunsu inse cá se vedemu, cum jidovii speculanti ambla pe la economi pe acasa dupa bucate, grau, secara, cucurudiu, mazare, dara le promitu pretiuri scadiute, vorbindu-le cáte verdi si uscate, cá bucatele acuma nu au pretiuri si nici nu e nadejde la pretiuri mai bune. Apoi acesti speculanti sciu se vorbésca lo-cuitoriloru din gazete, spunendu ce minuni de pretiuri scadiute afla ei in acelea. Pentru-cá bietii economi se fia aparati de seductori si de daune la pretiurile buca-telor muncite si adunate cu mare truda, osteneala, cheltuiála, ve rogu a publicá, respective a avisá prin sti-mat'a fói'a a domniloru vóstre, cá in cátu e cu potentia, bucatele se nu se vinda, pana in primavara, cá-ci preti-urile pe di ce merge cresce, si asia dupa atatea greu-tati, suferintie si inpilari se mai capatamu si noi vreo doue parale.)* Cu tóta stim'a N. O. economu.

(Se ne ferimu de muşcatur'a caniloru si a mítieloru). Muscatur'a loru este uneori de turbare, candu nici n'ai visá de asia ceva. Unu june valorosu, uniculu fiu alu unei veduve din comun'a Trautz in Ungari'a, muscaturu de unu cane, nu 'ia pasatu de locu; nici mame-sei nu i-a spus. Dara preste cá-teva dile nefericitulu turbá atâtu de tare, in cátu muscá pe mam'a-sa si isi rupea cu dintii carnea de pe manile sale, éra funiile cu care'lu legara, le a ruptu cá pe nisce sforicele; numai cu lantiuri l'au potutu legá, pana ce isi dete sufletulu intre dorerile cele mai crunte.

(Socialismulu in Ungari'a) face progres-se infricosiate. Arataseramú inca din anulu trecut, cá acea classa de ómeni e representata si in presa prin unu diariu magiaru si prin altulu germanu. Acum are si pe alu treilea. Advocatul Geiza Csorba publicá mai deunadi in „Népszava“ (Vocea poporului) o poesia socialistica, scrisa cu sange, in care socialistii jura cá „poporulu“ are se estermine pe capitalistii cei bogati fara nici-o mila, cá-ci aceia sunt bastardii omenimei, cal-catori ai drepturiloru ei etc. Procurorulu reg. trase pe auctorulu la curtea cu jurati din B.-Pest'a, care inse'lu acuitá cu 8 voturi contra 4. Este de insemnatu, cá între cei 12 jurati au fostu 5 doctori de diverse facultati.

(Femeia prinsa in hamu, barbaria selbateca.) In orasiulu Jaurinu (Györ) s'a intemplatu. Barbatulu lasá pe frumosié'a sa nevasta la dantiulu ce se facuse dupa usulu europénu la serbarea „hramulu“ (patronulu) bisericei din satulu vecinu. Nevestié'a in-betata de musica, dantiandu tóta nóptea, uitase cá are barbatu si socrii. Demánéti'a omulu prinde caii la carutia si pléca se'si aduca soci'a. Se pune si mam'a lui langa elu. Léga pe nevasta de caru, alaturea cu caii si asia o aduce pedestra pana acasa, éra socr'a strigá mereu: Dá dragulu mamei cu biciulu, se mérga si ép'a ta mai iute.

(Falsificatori). Au fostu prinsu de curendu la Turd'a. Doi profesionisti, unu sieliariu si unu tape-tiariu, cari robisera in temniti'a statulu de Gherl'a pentru alte crime, au invetiatu acolo dela unu altu plastografu falsificarea cu mare maiestria, a biletelor de banca de 10 fl.; despre care ar crede oricine, cá nimeni nu e in stare de a le imita perfectu. Falsificatorii sunt prinsu si tipariulu loru inca e confiscatu.

(Lupii) in Campi'a Transilvaniei facu de multi ani daune infricosiate; la vreo 9 comune au die-cuítu tóte vitele domestice; éra mai virtosu in oi au predatu cumplitu. In fine se aflá abia unu subprefectu (pretoru) anume Emericu Sándor, care castigá licentia dela ministeriu cá se póta face a venatóre cu gonaci preste câteva hotara. Gon'a plecá dela comun'a Or-menisiu, au datu inse numai preste patru lupi mari, din cari doi picara si alti doi raniti greu au scapatu intr'o padure. Au inpuscatu si o vulpe.

Se afla tieri in Europ'a, din care lupii, ursii, vul-pile sau estermnatu cu totulu in urm'a intieleptelor mesuri luate de cátra gubernu si locuitori; anume in Angli'a nici nu se mai scie de candu nu se mai vede nici-o fera carnivóra; éra in tierile nóstre, multi dintre noi inca se si lauda cá avemu „potai“ de lupi si ursi.

(Cele siése porunci ale jurnalistulu). Diariulu „Correspondent für Deutschlands Buchdrucker“

*) Ve multiamimu de acésta reflexiune. Press'a nóstra nationale isi face datoriu'a, éra noi din partea nóstra amu inceputu se tragemu luarea aminte la pretiuri inca din Septembrie; ce folosu inse, daca mai sunt multe sute de comune satesci mari, in care nu citesce nimeni nici-unu diariu. Red.

*) Nu, daca cineva nu este episcopu diecesanu, fia cu dotatiune dela statu, fia dela poporulu credentiosu. A se vedé aci canónele bisericesci respective, diplome de donatiune, concordate, praxe milenaria. Not'a Red.

publica urmatorele regule cu privire la aceea, cari se afla in corespondentia scripturistica cu redactiunile diariilor:

1. Porunca: Se 'ti scrii manuscriptulu numai pe o singura pagina, pentru ca adesea manuscriptulu trebuie se fia taiatu in bucati mai mici pentru culegatoriulu de litere. 2. Porunca. Se scrii curatu si legibilu si cu deosebire numele proprii si cuvintele straine, de orece nu ai nici unu dreptu se rapesci tempulu redactorilor si alu culegatorilor cu descifrarea hieroglifeloru tale. 3. Porunca. Se nu scrii in modu microscopicu, pentru ca culegatoriulu trebuie se citeasca manuscriptulu adesea la o distantia de unu metru, seu ca redactorulu adesea trebuie se faca schimburi. 4. Porunca: Se nu incepi a scrie asia, ca se nu lasi nici o margine alba la capetele paginei, pentru ca adesea redactorulu va trebui se schimbe titlulu unui articulu, seu acolo unde elu lipsesce — ceea ce 'i este forte placutu — a'lu pune elu, si pentru ca i trebuie spatiu pe care se 'si notedie instructiunile sale pentru culegatorulu. 5. Porunca. Se nu 'ti inrotuledi niciodata manuscriptulu, pentru ca ori cine pune man'a pe elu, fia acela redactorulu seu culegatoriulu, se infuria si se necajesce. 6. Porunca. Se 'ti scrii totudeauna intregu numele si adress'a curata si legibila la capetulu scrisorei tale, pentru ca adesea redactorulu va dori se se puna in corespondentia cu tine si pentru ca elu are lipsa de intregu numele teu, ca o garantia de incredere. Candu intrebuintiedi cifra seu unu pseudonimu, scrie de desuptu numele teu adevratu, ca-ci nu va fi publicatu.

Recomandamu din parte-ne si noi aceste siése porunci onor. nostri corespondenti si colaboratori, cari prin pazirea loru voru castigá unu nou titlu la special'a nostra recunoscintia, cum si a corectorilor si a culegatorilor in generalu.

— (O esplicare a minuniloru.) Intr'o scóla de copii in Londra s'a desvoltatu intre unu preotu-catechetu si unu copilu urmatoriulu dialogu: Preotulu: „Ce este minunea?“ — Copilulu: „Nu sciú.“ — Preotulu: „Déca sórele ar lucí vreedata la midiulu noptii, ce ar fi acésta?“ — Copilulu: „Lun'a“ — Preotulu: „Dar daca ti s'ar dice, ca e sórele, cum ai numi acestu lucru?“ — Copilulu: „O minciuna.“ — Preotulu: Dar eu nu spunu nici-odata minciuni. Presupune ca eu ti-a'si dice: e sórele, ce ai cugetá tu atunci?“ — Copilulu (dupa o pauza): „Cá Santi'a ta esti beatu!“

— („Scól'a Romana“). Fascióra XI si XII se tiparesce si se va espedá in septemán'a viitoare. Acésta spre sciore D. D. prenumeranti dela numit'a foia, mai adugéandu ca, precum suntemu informati, „Scól'a Romana“ va aparé si mai departe, si anume de trei ori pe luna (1-a 11 si 12) in numere de câte o cóla. Alte amerunte in invitarea de prenumeratiune, ce se va publicá la timpulu seu.

Contractulu Socialu.

De J. J. Rousseau.

Capitolulu VI.

Despre monarchia.

(Urmare si fine.)

Unu defectu esentialu si inevitabilu, care va face ca totudeauna guvernulu monarchicu se fia mai inferioru celui republicanu este, ca in acesta opiniunea publica nu redica niciodata la locurile antaiu decatu numai ómeni luminati si capabili, cari facu onóre posturiloru pe care le ocupa; in tempu ce aceea cari parvinu in monarchii, in cele mai multe casuri, nu sunt decatu mici aventurieri, mici pungasi si mici intriganti, caroru micete talente, care facu ca ei se parvina la curti in ranguri inalte, nu le servescu spre altu scopu, decatu a demonstrá publiculu inepit'a loru, indata ce ajungu la ranguri inalte. Poporulu se insiela in alegerea sa cu multu mai raru ca principele si unu barbatu cu adeverate merite este mai totu astfelu de raru in cabinetulu unui monarchu, ca si unu imbecile in capulu unui guvernulu republicanu. Astfelu, ca deca prin vreo intemplanore nocósa unulu din acei barbati nascuti pentru a guberná, ia carm'a afaceriloru intr'o monarchia aprópe de totu ruinata prin acei siarlatani, apoi cineva se mira de resursele pe care le descopere elu, si acésta face epoca in tíera.)*

Pentru ca unu Statu monarchicu se póta fi bine gubernatu, ar trebui ca marimea seu estinderea sa se corespundia facultatiloru aceluia care gubernésa. Este cu multu mai usioru a cuceri, decatu a domni. Avendu o párghie suficiente, cineva póte sjudui lumea intréga, pentru de a o potea inse purtá, se ceru umerii unui Hercule. Déca Statulu este numai cu ceva mai mare, apoi mai

*) Autorulu intielege aicea pe ducele de Choiseul. Not'a Traduct.

totudeauna principele este prea micu. Candu, din contra se intemplanore ca Statulu se fia prea micu pentru siefulu seu, ce se intemplanore forte raru, apoi elu inca este reu gubernatu, pentru ca atuncea siefulu urmariindu neincetatu planurile sale cele mari, uita de interesele popóraloru si le nefericesce prin abusulu talentelor ce i prisosescu, tocmai asia ca si unu siefu marginitu prin absenti'a acelora ce i lipsescu. Mai bine ar fi, deca unu imperiu la fiacare noua schimbare a siefulu seu, s'ar intinde seu restringe dupa mesur'a calitatiloru pe care le are principele, in tempu ce talentele unui senatu avendu o mesura ficsa, Statulu póte avea margini constante, fara ca administratiunea se suferi.

Inconvenientulu celu mai simtitu in guvernulu unui singuru omu este lips'a acelei sucesiuni continue, care in celelalte doue sustiene o legatura neintrerupta. Unu rege móre si trebuie altulu in locu. Alegerile lasa intervale periculóse, ele sunt oragióse si deca cetatiunii nu sunt desinteresati si integri, ce se intemplanore raru subt astfelu de guberna, apoi se mesteca intrigile si coruptiunea. Este lucru greu, ca acela caruia Statulu au fostu vendutu, se nu ilu vendia si elu la rondulu seu si se nu se despagubésca din pungile celor seraci, pentru sumele ce i le au storsu cei puternici. Mai curendu seu mai tardiu subt o astfelu de administratiune totu ajunge a fi venale si pacea de care se bucura atunci cineva subt regi, este cu multu mai rea, decatu disordinea in tempulu interegnului.

Ce s'au facutu pentru de a evitá aceste rele? Au facutu coróna ereditara in anumite familii si au introdusu o ordine de sucesiune, care evita ori ce disputa la mórtrea regiloru seu cu alte cuvinte, au substituitu inconvenientele regentiei acelora de alegere, au preferitu o liniste aparenta unei administratiuni intieptie si mai bucurosu au voitú se se espuna pericolulu de a avea ca siefi copii, monstri seu imbecili, decatu a se disputá despre alegerea de regi buni. Nu au consideratu ca espunenduse astfelu pericolulu alternativu, au tóte siansele in contra loru. Au fostu unu cuventu forte rationabilu pe care l'au datu ca respunsu junele Dionis tatalu seu, candu acesta ilu mustrá pentru o fapta infama, dicédu'i: „Ti am datu eu unu astfelu de exemplu?“ „Ah! respunse fiiulu, tatalu teu nu a fostu rege.“*)

Totulu concurge pentru de a lipsi de dreptate si intieptiune pe unu omu crescutu pentru de a comandá celorulalti. Precum se dice, isi dau forte mari silintie se invetie pe unu principe tineru art'a domniei. Se pare inse, ca ei nu profita multu din acésta educatiune. Ar face mai bine se incépa educatiunea loru invetiandu'i art'a de asculta. Cei mai mari regi pe cari i celebrésa istori'a, nu au fostu crescuti pentru de a domni. Acésta este o sciintia pe care cineva o scie atunci mai puçinu, candu crede ca o au invetiatu mai bine. Cineva o invétia mai bine ascultandu decatu comandandu. „N'am utilissimus idem ac bravissimus bonarum malarumque rerum delectus, cogitare quid aut nolueris sub alio principe, aut volueris.“

O urmare a acelu defectu de coherencia este inconstantia guvernului regale, care regulanduse aci dupa unu planu aci dupa altulu, dupa caracterulu principelui care domnesce seu a acelu cari domnesce pentru elu, nu póte avea pe mai multu tempu unu obiectu ficsatu nici o conduita consecinte: o variatiune care face ca. Statulu siovaesce din mactima in mactima, din proiectu in proiectu, ce nu are locu la celelalte guberna, unde principele totudeauna este acela. De-aceea se póte observá ca in generale la curti domnesce mai multa viclenie si mai multa intieptiune la unu senatu, si ca republicele isi ajungu scopurile loru prin mesuri cu multu mai constante si mai bine urmate, in tempu ce ori ce revolutiune in ministeriu produce una si in Statu, pentru ca mactima comuna a tuturoru ministriloru si chiaru a tuturoru regiloru este de a face in tóte contrariulu predecesoriloru ce au avutu.

Din aceea incoherencia se deriva si solutiunea unei sofisme forte familiara politiciloru regalisti. Ei nu numai ca compara guvernulu civile cu guvernulu domesticu si pe principe cu unu tata de familia, o eróre acésta de já coresa mai susu, dara ei acordésa acelu magistrati intr'unu modu catu se póte de liberale tóte acele virtuti, care aru fi de doritu

*) „Mijloculu celu mai folositoriu si celu mai scurtu spre a te decide intre bine si intre reu, este ca se cugeti: ca ce ai fi voitú, seu n'ai fi voitú tu se se faca supt unu altu Principe.“ Tacitus, Hist., I, 16. Dupa traducerea reposatului academicianu G. J. Munténu.

Not'a Traduct.

ca se le aiba si presupunu totudeauna, ca principele este in adevere aceea ce trebuie se fia: presupunere cu ajutorulu careia guvernulu regale devine in modu evidentu preferabilu tuturoru celorulalte, pentru ca necontestabilu elu este celu mai tare si pentru ca se fia si celu mai bunu nu i lipseste decatu ca vointi'a corpului se fia cu multu mai conforma vointiei generale.

Dara deca dupa Platone, unu rege nascutu este unu personagi atatu de raru, decateori ore natur'a si noroculu isi voru dá concursulu loru pentru de a ilu incoroná? Si deca educatiunea regésca corupe inevitabilu pe acei cari o iau, ce póte cineva sperá dela o intréga suita de ómeni educati pentru de a domni? Acela se amageste deci de buna voia, care confunda guvernulu regale cu unu rege bunu. Pentru de a vedea ce este acestu guvernulu in sine insusi trebuie observatu subt principi marginiti seu infami, pentru ca ei se redica astfelu pe tronu seu tronulu 'i face astfelu.

Aceste dificultati nu au scapatu din vederea autoriloru nostrii, dara ei nu s'au lasatu a fi adusi in perplecsitate. Remediuulu celu mai bunu, dicu ei, este: a ascultá fara de a murmurá. Dumnedieu ne tramite regi rei in mania sa si trebuie suferiti ca pedepse ale ceriului. Fara indoiala, ca acestu discursu este edificatoru, dara mi se pare, ca elu s'ar potrivu mai bine pe unu amvonu, decatu intr'o carte, ce tractésa despre politica. Ce ar dice cineva despre unu medicu, care promite minuni si a carui arta ar consiste intru a recomandá bolnavulu seu pacientia? Este sciutu ca unu gbernu reu trebuie suferitu candu ilu are cineva: cestiunea inse este de a aflá unulu mai bunu.

Preturile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

14 Novembre in Sibiiu:

Grán, dupa cualitati	1 hectolitru fl. 8.—9.—
Grán, amestecatu	„ „ 6.80—7.60
Secara	„ „ 5.20—5.60
Papusiú	„ „ 4.30
Ordiu	„ „ 4.80
Ovesu	„ „ 3.10
Cartofi	„ „ 1.30
Mazare	„ „ 6.50—7.—
Linte	„ „ 10.—10.50
Fasole	„ „ 6.50—7.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram. „ 30.—32.—
Untura (unsóre topita)	50 „ „ 28.—28.50
Carne de vita	„ „ —42
Oua 10 de	„ „ —25

Nr. 986—1879.

(106) 1—3

Escriere de concursu.

Prin decisiunea spec. comisiune administrative a comitatului Severinu de sub Nr. 419 a. c., postulu invetiatoarecu comunalu cu propunere in limb'a romana si magiara din comun'a Gárboveti devenindu vacantu, cu acésta se escire concursu cu terminu pana la **15 Decembre** a. c. st. n.

Emolumentele sunt: pe unu anu 300 fl., 12 metri cubici lemne de focu, precum si locuintia libera cu gradina.

Recurentii sunt datoru a aretá: 1. vârsta si religiunea, 2. invetiamentulu seversitu, 3. atestatu de cualificatiune, 4. cunoscintia de limbi, si in fine 5. ocupatiunea de pana acuma.

Recursurile proviedute cu timbre regulate, sunt a se adresá cátra Escelentia Sa dn. ministru de culte si instructiune si a se tramite pana la terminulu susu aratatu, la comisiunea administrativa in Caransebesiu. Se observédia, cumca invetiatoriulu denumitu este datoriu, a executá dupa ritulu gr. orientalu cantarile bisericesci, si in fine, cumca recursurile intrate dupa terminu, nu se voru luá in consideratiune.

Bania, in 12 Novembre 1879.

E. N. Terentiu Pucea,
notariu cercualu.

Ap'a de gura anatherina

Dr. Popp

este remediulu celu mai bunu pentru gura si dinti, intre multele midilóce dentifrice conservátore.

Atestu medicinalu.

Fericitele rezultate, pe care le am obtienutu eu insumi precum si acei patienti ai mei, cari cá si mine au intrebuintiatu veritabil'a Ap'a de gura anatherina a Dr. J. G. Popp c. r. dentistu alu curtii din Viena, Stadt, Bognergasse 2, me deobliga in calitatea mea de medicu a declará, ca eu am recomandat adesea si o mai recomandu nu numai ca unulu din cele mai bune midilóce de conservare a dintiloru, din cele cunoscute pana acuma, ci si ca unu preservativu in contra deselor morburu a le gurei de cari se plange lumea.

Viena.

Dr. Gerh. Brants m. p.

Depositule se afla: in Sibiiu la d-nii C. Müller, farmacistu, F. A. Reissenberger, Piati'a mica, S. Stengel, Fried. Thallmayer, comerciantu, W. F. Morscher, farmacistu diplom.; in Orascia la d. C. Fuhrmann, farmacistu; in Brasiovu la d-nii E. Fabick, W. Jekelius. Ad. Kugler, Goos, Hornung, farmacisti, Demeter Eremias, comerciantu; in Mediasiu la d. dr. Fr. Folberth, farmacistu; in Sebesiu la d-nii J. C. Reinhardt, J. Ludwig Binder, farmacisti; in Sighisióra la d-nii J. B. Missebacher et fi, J. B. Teutsch, precum si in tóte farmaciele, parfumerietile, magazinezle de galanterie si de materiale din Transilvania.

Tipariulu lui W. Krafft in Sibiiu.